

Teslim Töre'nin hayatını değil, önemli bir özelliğini, yeniye açık olmasını anlatmaya çalışacağım.

Teslim Töre'nin üniversite eğitimi yoktu; dünya çapında geçerli dillerden –İngilizce, Fransızca, Almanca- birisini kitap okuyacak düzeyde de bilmiyordu. Bura rağmen değişeni görmekte, yeniye anlamaya çalışmakta üniversite mezunu ve İngilizce bilen çok sayıda kişiye göre daha ilerideydi. 1990-1992 yıllarının Emek dergilerindeki yazılarına bakıyorum. Berlin Duvarı yıkılmış, Polonya, Demokratik Almanya Cumhuriyeti, Çekoslovakya, Macaristan, Bulgaristan ve Romanya'daki sosyalist iktidarlar çökmüş, ardından SSCB dağılmıştı. İki yılda gerçekleşen bu hızlı değişim sosyalistlerin önüne olanları açıklamayı acil bir görev olarak koyuyordu. O kadar ki, bu konuda şöyle ya da böyle bir açıklama yapmadan politika yapamazdınız. SSCB'ye karşı olan ya da olmayan herkes bu açıklamayı bekliyordu.

SSCB'yi yıllardan beri sosyal emperyalist olarak değerlendirenler için açıklama kolaydı: biz demiştik. Arnavutluk'taki rejim değişikliği ve kendini “dünya devrimci merkezi” ilan etmiş bu ülkedeki hızlı değişikliğin yanı sıra, Çin Halk Cumhuriyeti'nde kapitalizm yönündeki gelişmeler bu kesimin susmasını sağlamakta gecikmedi.

Bir başka kesim genel geçer belirlemelerin ötesinde açıklama yapamıyordu (aradan 30 yıl geçti ve halen yapamıyor). Onlar özellikle SSCB'de sosyalist iktidarın gücüne, sorunlar yaşanabileceğine ama yıkılmanın asla gerçekleşmeyeceğine inanmışlardı.

Sosyalist ülkelerdeki değişimler aynı zamanda medyatik oldu. Sokakları dolduran ve iktidardaki partiye karşı gösteri yapan kalabalıkları görmek mümkündü; milyonlarca komünist partisi üyesi neredeydi, bunu kimse bilmiyordu.

Emek dergisindeki yazılarına bakıldığı zaman Teslim Töre'nin “sosyalizmde bir dönemin sona erdiğini” açık olarak gördüğü söylenebilir. Bu anlayışa birdenbire ulaşmamış, Glasnost ve Perestroyka ile ilgili yazılarında reel sosyalizmin kendisini göstermek istediği gibi olmadığını belirtmişti.

Burada soru şudur: Teslim Töre'nin bu özelliği nereden kaynaklanıyordu?

Daha geniş bilgiye sahip olmak ve yabancı dil bilmek gibi özelliklere sahip çok kişide bulunmayan bu özellik bir deyimle “Allah vergisi” olamazdı, başka nedenlerinin bulunması gerekirdi.

Teslim Töre'nin hayatına bakıldığında bir mücadele yolu kapandığında orada takılıp kalmadığı, yeniyi aradığı ve gerçekleştirmeye çalıştığı görülür. Başka bir deyişle yeniyi görebilmek, eskiye saplanıp kalmamak, ondan uzaklaşabilmek Teslim Töre'de bir hayat alışkanlığıdır. Arada eksik ve hatalar bulunabilir ama belirleyici olan böyle bir anlayışa sahip olmaktır.

Teslim Töre sosyalist mücadeleye TİP'te başladı ve bir dönem bu partinin Akçadağ ilçe başkanlığını yaptı. TİP'te mücadele etmek Türkiye'de sosyalizmin parlamenter yolla iktidara gelebileceğine inanmak demektir. Nitekim 1968 kuşağının bilinen başka isimleri de sosyalist mücadeleye bu partide başlamışlardı.

1960'lı yılların ikinci yarısında iktidarın artan saldırıları, politik cinayetler ve eklemek gerekir Filistin ve Latin Amerika'daki gerilla hareketinin etkisiyle silahlı mücadele yoluna geçildi. Teslim Töre'nin TİP'ten THKO'ya evrimi radikal değişim demektir. Gelişmeleri yaşamış ve çizgisini değiştirmişti.

1971-1972'de silahlı mücadele hareketi özellikle THKO ve THKP-C özelinde yenilgiye uğradı. Teslim Töre THKO çizgisinde ısrar etmenin başarı getirmeyeceğini düşündü, THKO Mücadele Birliği, Emeğin Birliği, TKEP yönünde çizgisini sürdürdü.

TİP ve THKO'da bir numara değildi ama herhangi bir kişi de değildi. Sonraki çizgisinde ise örgüt yapısının gelişmesinde teoride ve pratikte belirleyici işlevi oldu.

1990'lı yılların başlarında sosyalist ülkeler peşpeşe dağılırken böyle bir geçmişten geliyordu. Yeniyi görmek, kendini varlığı ortadan kalkan eskiyle sınırlandırmamak, yeni sorunlara çözüm

aramak Teslim Töre'de alışılmış bir çizgi durumuna gelmişti. Bunu ilk kez yapmıyordu, mücadele hayatı aynı tutumu içeren aşamalardan geçmişti.

Bilgi önemlidir ama yeniyi görebilmek, eskisinden kopabilmek için kendi başına yeterli değildir, başka özellikler de gerekir.

Bu özelliklerden bir tanesi alışkanlıktır, bunu ilk defa yapmıyor olmaktır. Sosyalizme bağlı kalarak değişebilmek alışkanlığına sahip olmak önemlidir. Basit bir örnekle bunu eylem alışkanlığına da benzetebilirsiniz. İnsan ilk yazılamaya çıktığında biraz ürkek olur, eylem tekrarlandıkça alışır hatta eylemi yönetmeye başlar.

Burada önemli bir aşama daha vardır. Yeniyi görebilmek, sosyalizmde bir dönemin sona erdiğini, eskisi gibi devam edilemeyeceğini görmek önemlidir ama yetersizdir. Eskiden kurtulmak ancak o eskinin yerine yenisi konulabildiği zaman mümkündür. Aksi durumda insan boşlukta kalır. Eski geçerli değildir, yeni ise fazlasıyla belirsizdir. Bu durumda çok sayıda insan için eskiye bağlı kalmak tercih edilir. Çıkış yoktur ama boşluğa düşmeye tercih edilir.

Yeniye üretebilmek için bilginin yanı sıra cesaret de gerektirir. Eksikler mutlaka olacaktır, eleştiriler gelecektir; eksikleri tamamlayabilmek ve eleştirilere cevap verebilmek gerekir. Burada sürekli gelişen bilginin yanı sıra cesaret de gereklidir; yeniye üretebilme cesareti.

İnsanlık tarihinin gördüğü en yaratıcı insan olarak Leonardo da Vinci bilinir. O'nun belirlemesine göre yeni için bilgi ve yoğun çalışma gereklidir ama yetmez. Yeninin eksikleri olacaktır, bazen ağır tepkilerle karşılaşacaktır; eksikleri tamamlamak ve eleştirileri göğüsleyebilmek gereklidir. Bu bağlamda yeniye üretmek bilgi ve yoğun çalışmanın yanı sıra kişilikle de ilgilidir. Tümüyü olmasa bile eskisine göre belirsiz olan bir alanda yürümeyi, gerektiğinde deneme-yanılmaya başvurmayı, mutlaka varolan eksikleri tamamlamayı ve olabilecek tepkileri göze almayı gerektirir.

Gerçekte çok sayıda sosyalist sosyalizmde bir dönemin sona erdiğini –aradan 30 yıl geçtikten sonra- görüyor ama eskinin yerine az çok şekillenmiş de olsa yeniye koyamadığı için eskiye bağlı kalır görünmeyi tercih ediyor.

Teslim Töre bunları aşabilen bir insandı. Yeni sürekli ilgisini çeker, katılır ve oraya katkı sunmaya çalışırdı. Bu bağlamda Avrupa Sürgünler Meclisi'nde de sağlığı izin verdiği oranda bir dönem birlikte çalıştık.